

'Mijn aanwezigheid heeft vruchten afgeworpen'

Toezichthoudend imker in de polder

Ab Kuypers

Zoals zovelen van ons heb ik al jaren met hem te maken. Ik ken hem echter alleen via telefoon en giro. Het eerste om een standplaats voor mijn bijen te regelen. Het tweede om die plaats te betalen. Nu de Rijksdienst voor de IJsselmeerpolders haar werk bijna af heeft, is de functie van toezichthoudend imker ook niet meer wat het geweest is. Tijd voor een persoonlijke kennismaking.

Een druk baasje

Bert de Jong is nu tien jaar toezichthoudend imker in wat we gewoon zijn 'de polder' te noemen en heeft het er druk mee. Gelukkig heeft hij een goede steun aan zijn vrouw Sjaan, met wie hij een op elkaar ingespeeld duo vormt. Als bedrijfsmatig imker beheert hij ook nog eens zo'n 250 bijenvolken. Hij is druk op het terrein van drachtplanten en voorlichting en heeft een baan van drie dagen bij de gemeente Bemmelo. Behalve het toezicht bij het plaatsen van bijenvolken en het naleven van de regels heeft hij zich in de polder voor de imkerij ook met allerlei andere zaken beziggehouden, zoals het inzaaien van phacelia en klaver

Is dit straks een historisch beeld? Foto Ab Kuypers

bijvoorbeeld en het zoeken naar drachtterreinen. 'Door dat alles heeft mijn aanwezigheid in de polder vruchten afgeworpen,' aldus Bert de Jong.

Prima samenwerking

Met het ambt van toezichthoudend imker dreigde het zo'n tien jaar geleden min of meer mis te gaan. Toen de heer Van 't Land door ziekte moest stoppen, kwamen die werkzaamheden, ondanks de goede inzet van twee waarnemers, een beetje op een laag pitje te staan. Bert de Jong, geen onbekende in de polder werd toen gevraagd te solliciteren. Dat werd het begin van een jarenlange goede samenwerking met zijn vroegere werkgever. 'We woonden toen al in Bemmelo. De jaren daarvoor had ik bij de Rijksdienst gewerkt. We waren vanuit het westen in Oost-Flevoland terechtgekomen toen deze polder in ontwikkeling was. Ik heb jaren in Dronten gewoond en was betrokken bij de aanplant van bos in ondermeer Swifterbant en Biddinghuizen. We komen nog steeds graag in de polder, we brengen er dan ook veel tijd door.'

Zwarte Piet

Het gebied waarvoor Bert de Jong jaarlijks zijn contract afsluit voor het plaatsen van bijenvolken was toentertijd een dorado. Gemakkelijk heeft hij het er niet altijd gehad. 'Toen ik als toezichthoudend imker begon was er nog zo'n 5.000 hectare koolzaad. Maar ook de andere drachten waren er goed. Helaas is dat aan het veranderen. Wat stelt de distel nu nog voor? Door een gewijzigd beheer in de natuurgebieden, waarbij nu een zekere verwildering voorop staat, verdwijnt nog meer goede dracht voor de imkers.'

'Mijn eerste jaar viel overigens niet altijd mee. Van mij werd verwacht de regels weer aan te halen. De voorgaande jaren was er nog al wat mis gegaan door gebrek aan toezicht. Iedereen moest zich gewoon weer aan de regels houden, dus werd ik voor velen de Zwarte Piet. Aan de andere kant, door de contacten door het hele land heb ik ook veel vriendschap ondervonden.'

Politie en rechter

'Geloof maar,' vervolgt hij zijn relaas, 'dat ik rare dingen heb meegemaakt hoor. Ik ben er overigens wel van overtuigd dat er ook veel wordt overdreven. Dat stelen van volken en honing bijvoorbeeld, daar geloof

ik niet zo in. In ieder geval niet in die mate zoals men soms beweert. Wat betreft het spuiten op het koolzaad, daar werd door imkers ook meer trammelant over gemaakt dan feitelijk nodig was. Ik heb daar altijd goede afspraken over gemaakt met de mensen van de Rijksdienst. Er werd daar echt niet zomaar, ondoordacht, naar de gifspuit gegrepen. Ik heb altijd gewezen op het belang van de bijen.'

Over de 'imkers-kant' van de medaille: 'Het is gebeurd dat imkers op warme dagen, wanneer veel bijenvolken grote baardvorming op de kasten vertoonden met een korfje en een koningin die bijen van de kasten hebben gestolen. Ik heb meegemaakt dat mensen elkaar bijna in de haren vlogen omdat ze dachten dat de één honing van de ander had gestolen. Als een soort politieman en rechter tegelijk heb ik in zulke

heb dat niet zelf opgezocht. En ja, ik ken al die verhalen wel hoor. Allemaal sterk overdreven. Ik zou zwermen scheppen en noem maar op. Maar laat ik je één ding zeggen, natuurlijk werd ik er voor betaald, maar ik heb er weinig aan overgehouden hoor. Ik maak ook veel kosten. Wat betreft die zogenaamde overbevolking bij het koolzaad is het zo, dat er vroeger ruimte genoeg was om drie volken per hectare te kunnen plaatsen. Ondanks het afnemen van het koolzaad is dat nooit méér geworden dan vier volken per hectare. Het probleem was echter, dat ik de laatste jaren meestal maar aan één zijde van een kavel bijenvolken kon plaatsen. Dat had te maken met de teelt van andere gewassen in de buurt van het koolzaad. Daardoor kwam men dicht bij elkaar te staan dan men was gewend.'

Afbouwen

Onder andere door het verdwijnen van het koolzaad en de teloorgang van veel andere dracht bevindt de functie van toezichthoudend imker zich in een afbouwfase.

'Nu ook het koolzaad zo'n beetje op zijn eind loopt, wordt het tijd dat de plaatselijke verenigingen zelf het plaatsen van bijenvolken gaan regelen. Ik stel me daarbij op het standpunt dat de imkers uit de polder zelf daarbij voorgaan bij anderen. Maar dan moeten hun afdelingen wel aan de slag.'

Soms verloopt dat proces niet zonder strubbelingen. Zoals vorig jaar: 'In mijn ogen lag de subvereniging Almere toen een beetje dwars. Zij hadden het plaatsen geclaimd in door de Rijksdienst aan Staatbosbeheer overgedragen percelen bos, buiten mijn medeweten om. Ik kreeg toen imkers aan de telefoon die ook niet meer wisten waar zij aan toe waren. Dat leverde veel misverstanden op. Almere had inderdaad wat bos gekregen, men dacht toen te gemakkelijk alles in Zuidelijk-Flevoland te kunnen regelen. Ik heb toen moeten uitleggen dat het natuurlijk niet zo werkt. Bovendien, ik ben het niet die bepaalt wat er en hoe het gebeurt. Dat gaat altijd via overleg tussen betrokkenen. Gelukkig is die zaak toen in harmonie opgelost.'

'Begrijp me goed, ik kan me heel goed indenken dat men knokt voor de eigen zaak. Dat is ook juist wat ik ze probeer bij te brengen. Het is wel zo, de gouden tijden in Flevoland zijn voorbij. Logisch dat plaatselijke imkers daar voor hun belangen opkomen. Dat Almere vorig jaar al actie ondernam heeft ook alles te maken met de uitbraken van Amerikaans vuilbroed (AVB) die zij daar te verwerken kregen, dus wel begrijpelijk.'

78

Dit jaar nog maar 200 ha koolzaad in Flevoland.
Foto Ab Kuypers

gevallen de zaken moeten sussen. O ja, je kreeg gemakkelijk ruzie. Ik heb ook wel standen aangetroffen waarvan zo'n beetje alle veertig volken dood waren. Wat zijn dat dan voor imkers? Klagen doen ze wel. Ach,' verzucht hij, 'je doet het toch nooit goed, maar daar lig ik allang niet meer wakker van. Gelukkig zijn er ook nog heel veel goedwillende mensen.'

Verschillende petten

Wie de imkers kent, een beetje thuis is in de polder kent de kritiek. 'De Jong heeft verschillende petten op', zo heet het, 'hij heeft hier te veel eigen belang'. Vooral de laatste jaren waren imkers nogal benauwd voor overbevolking op het koolzaad, met te veel verschillende afdelingen bij elkaar. Gevraagd naar zijn reactie: 'Dat is zo, ik heb verschillende belangen. Maar vergeet niet dat ik daar altijd voor gevraagd ben. Ik

Verwarring en misverstanden

'Het AVB heeft veel trammelant gebracht', aldus De Jong. 'Er is daarbij volgens mij een beetje te veel paniek ontstaan. Dat had allemaal niet zo gehoeven. Dat heeft ook voor wat betreft mijn werk veel misverstanden opgeleverd. En ik geef toe, dat als je te maken hebt met verschillende instanties die het plaatsen regelen (RIJP, opzichters van SBB, Flevoland, toezichthoudend imker) zoiets de imkerij niet ten goede komt. Dat geeft verwarring en misverstanden.'

Maar imkers mogen ook de hand wel eens in eigen boezem steken, vindt Bert de Jong. Terend op tien jaar ervaring als toezichthoudend imker noemt hij onder andere de registratie van de bijenvolken. 'Hoeveel imkers', zo vraagt hij zich af, 'hebben bijvoorbeeld hun naam en adres op de kasten staan? Hoe vaak ben ik geen clandestien geplaatste volken tegengekomen? Nee, vanuit de imkers zelf is het ook niet altijd zo perfect.'

Toekomst

Behalve voor de polder voorziet Bert de Jong voor de gehele imkerij, waar het volgens hem teveel en te vaak rommelt een tijd van teruggang.

'Ik zie het zo, dat we echt terug moeten met het aantal bijenvolken. Ik ben daar niet zo optimistisch over gestemd. Neem alleen de polder. De bosbouw heeft hier best nog wel wat mogelijkheden voor imkers, maar natuurlijk niet voor heel Nederland.'

Ook over de organisatie van imkerend Nederland heeft De Jong een uitgesproken mening: 'Schrijf maar gerust op, ze mogen weten hoe ik er over denk. Volgens mij zou de imkerij beter af zijn met één grote organisatie. Nu zitten bestuurders maar al te vaak een beetje voor hun eigen eer te werken. Neem het overleg binnen de Bedrijfsraad en het Landbouwschap. Ik zie daar maar weinig daadkracht. En het zijn in alle overlegorganen steeds dezelfde mensen die je tegenkomt. Verder vind ik dat de organisaties meer oog moeten hebben voor de verschillende groepen die ze nu min of meer negeren. Zelf ben ik voorzitter van de groep 'Bedrijfsmatige Imkers'. Wij zouden geen apart bestaan moeten leiden. Hetzelfde geldt voor de Buckfastclub. Ik blijf er bij, als je iemand uitstoot krijg je problemen. Haal ze juist binnen, profiteer van hun werk en help hun belangen mee behartigen. Dat kan de totale imkerij ten goede komen.'

Drachtplanten en het laatste koolzaad

Bert de Jong zet zich op verschillende terreinen in voor drachtplanten. Eerst in drachtplantencommissies,

nu begeeft hij zich op het educatieve vlak. Min of meer een privé activiteit, ondersteund vanuit zijn parttime-werk als hoofd plantsoendienst en educatief medewerker in Bemmeloort. Hij geeft drachtplantencursussen, waarvoor hij zelf het materiaal ontwikkelt en bezoekt regelmatig scholen. 'Dat laatste is hard nodig. Het is schrikbarend hoe weinig kinderen nog over de natuur weten.'

In 'zijn' polder, waar hij zoveel jaren toezicht heeft gehouden zet hij zich in voor nieuwe drachten en is daarnaast goed op de hoogte van veranderingen. De lokale verenigingen zouden daarvan kunnen profiteren. De Jong wil wel.

'Behalve voor de Rijksdienst heb ik ook bij Staatsbosbeheer het toezicht. Maar nu het minder gaat worden en er niet veel te plaatsen overblijft is het beter dat ik langzaam aan ga stoppen. Ik wordt nu alweer gebeld door imkers die een standplaats bij het koolzaad willen en ik moet hen echt 'nee' verkopen. Dit jaar komt er nog een kleine 200 hectare en daarnaast waarschijnlijk nog wat phacelia. Dus je begrijpt wel, daar is weinig meer te beleven. Het plaatsen bij het koolzaad gaat dit jaar nog via mij, maar veel plaats zal er niet zijn.'

Bijenvolken in de Flevopolder

De organisatie voor plaatsing van bijenvolken zal in een overgangsfase komen. Voor plaatsing van bijenkasten op gebieden van Staatsbosbeheer, binnen de gemeentegrenzen van Almere, dient men zich voortaan te wenden tot de imkervereniging Zuid-Flevoland van de VBBN. Telefonische of schriftelijke melding minimaal één week voor plaatsing bij de heer C. Lanphen, Oude Renbaan 16, 1261 VT Blaricum, 035-5312474. De kosten bedragen f 17,50 per vijf kasten per dracht. Betaling geschiedt op het moment van plaatsing, bij bovengenoemd persoon. Men is verplicht de kasten te voorzien van naam, adres, woonplaats en registratienummer van de VBBN. Na betaling ontvangt men een sticker die duidelijk zichtbaar op de kast moet worden aangebracht.

Een kaart waarop de plaatsingsgebieden zijn aangegeven, is op aanvraag en tegen betaling van f 2,50 verkrijgbaar.